

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Mgr. Lenky Krupičkové a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a Mgr. Ing. Petra Šuránka v právní věci žalobkyně: **L. V.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 118/16, Praha 1, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 25. 2. 2025, č. j. 9 A 95/2024 - 133,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Žalobkyně se u Městského soudu v Praze (dále též „městský soud“) domáhá přezkumu rozhodnutí předsedy žalované ze dne 8. 10. 2024, č. j. 10.01-000487/24-0007. Tímto rozhodnutím předseda žalované zastavil dle § 18c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, řízení o žádosti žalobkyně ze dne 28. 8. 2024 o určení advokáta pro její zletilé syny z důvodu zjevné nepřipustnosti.

[2] Žalobkyně v žalobě navrhla, aby jí byl ustanoven zástupce z řad advokátů, a v podání ze dne 27. 11. 2024 dále požádala o přiznání osvobození od soudních poplatků. Městský soud však v záhlaví uvedeným usnesením žádost žalobkyně o přiznání osvobození od soudních poplatků i její návrh na ustanovení zástupce zamítl. Uvedl, že žalobkyně doložila průměrný čistý měsíční výdělek za 3. čtvrtletí roku 2024 ve výši 9 088 Kč, k němuž pobírá měsíční příspěvek na péči 880 Kč. Doložená výdajová stránka je přitom podstatně

vyšší. Jen v listopadu 2024 činí jí doložené výdaje částku 42 286 Kč a dalších 32 000 Kč uhradila městu Kuřim. Podle městského soudu tedy nelze z obsahu prohlášení a předložených dokladů spolehlivě a bez pochybností zjistit, jakým způsobem žalobkyně hradí své životní náklady, které například v měsíci listopadu 2024 více než čtyřnásobně, resp. sedminásobně přesahovaly jí doložené příjmy. To nekoresponduje jejímu tvrzení, že má být zcela bez majetku, s minimálními příjmy a pečuje o své dva zletilé syny, kteří jsou na ní (i finančně) závislí. Pouze z náznaků lze dovodit, že dalšími příjmy společné domácnosti budou zřejmě invalidní důchody obou zletilých synů, jejichž výši však žalobkyně odmítla sdělit a doložit. Městský soud uzavřel, že tvrzení žalobkyně jsou v rozporu s předloženými, zejména výdajovými, doklady. Žalobkyně tak neosvědčila své osobní, majetkové a výdělkové poměry úplným a věrohodným způsobem, protože nebyly splněny podmínky pro osvobození od soudních poplatků. Z téhož důvodu soud nevyhověl ani návrhu žalobkyně na ustanovení zástupce z řad advokátů.

II.

[3] Proti usnesení městského soudu podala žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále též „s. ř. s.“). Namítla, že usnesení městského soudu je v rozporu s dobrými mravy. Kasační stížnost pak obsahuje celou řadu dalších informací, které však s odůvodněním napadeného usnesení vůbec nesouvisí.

III.

[4] Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

IV.

[5] Nejvyšší správní soud předesílá, že v nynější věci nepožadoval po stěžovatelce zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost, neboť rozšířený senát tohoto soudu již v usnesení ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, dospěl k závěru, že „[s]těžovatel má povinnost zaplatit poplatek za řízení o kasační stížnosti jen tehdy, pokud kasační stížnost směřuje proti rozhodnutí krajského soudu o návrhu ve věci samé (o žalobě), či o jiném návrhu, jehož podání je spojeno s poplatkovou povinností [§ 1 písm. a), § 2 odst. 2 písm. b) a § 4 odst. 1 písm. d) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích].“ V nyní posuzovaném případě se naopak jedná o přezkum procesního usnesení městského soudu, jímž se řízení o žalobě nekončí. Stěžovatelce tedy povinnost zaplatit soudní poplatek za kasační stížnost nevznikla.

[6] Dále platí, že v řízení o kasační stížnosti je podle § 105 odst. 1 a 2 s. ř. s. povinné zastoupení účastníka bez příslušného právního vzdělání advokátem. Ke splnění této podmínky se však rozšířený senát kasačního soudu také vyjádřil ve shora citovaném usnesení a vysvětlil, že „[j]e-li podána kasační stížnost proti usnesení krajského soudu o neosvobození od soudních poplatků, o neustanovení zástupce či proti jinému procesnímu usnesení učiněnému v řízení o žalobě, je rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti učiněno v rámci tohoto řízení, a proto se zde ustanovení § 105 odst. 1 a 2 s. ř. s. neuplatní.“ Z citovaného usnesení rozšířeného senátu tedy plyne, že ani povinné zastoupení stěžovatele bez příslušného právního vzdělání advokátem není vyžadováno v těch

pokračování

případech, kdy kasační stížnost směřuje, tak jako v nyní souzené věci, proti procesnímu rozhodnutí, jímž se řízení o žalobě nekončí.

[7] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené usnesení netrpí vadami, k nimž je povinen přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[8] Kasační stížnost není důvodná.

[9] Stěžovatelka v kasační stížnosti brojí proti usnesení městského soudu, podle něhož neosvědčila své osobní, majetkové a výdělkové poměry věrohodným způsobem, protože nebyly splněny podmínky pro osvobození od soudních poplatků.

[10] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. věty první a druhé platí, že *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno.* Podle § 35 odst. 10 s. ř. s. věty první pak *[n]avrhovatel, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát; hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování osoby uvedené v odstavci 2 platí v takovém případě stát.*

[11] Již v rozsudku ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50, na nějž odkazoval rovněž městský soud, Nejvyšší správní soud uvedl, že *„povinnost doložit, že nemá dostatečné prostředky, je jednoznačně na navrhovateli a soud zde nepostupuje z úřední povinnosti.“* V rozsudku ze dne 26. 8. 2009, č. j. 1 As 39/2009 - 88, pak Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že účastník řízení, který požádal o osvobození od soudních poplatků a který byl soudem řádně poučen, je povinen uvést a prokázat veškeré skutečnosti rozhodné pro posouzení žádosti. Vyplyne-li z uvedených údajů či obsahu spisu, že jsou nevěrohodné, popř. neúplné, soud žádost zamítne. Stejný závěr vyslovil dále v rozsudcích ze dne 24. 9. 2008, č. j. 1 As 63/2008 - 34, ze dne 26. 4. 2017, č. j. 2 As 94/2017 - 19, či ze dne 24. 8. 2010, č. j. 1 As 23/2009 - 95.

[12] V reakci na žádost stěžovatelky o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce zaslal městský soud stěžovatelce přípis ze dne 2. 12. 2024, č. j. 9 A 95/2024 - 13, v němž uvedl: *„ve shora uvedené právní věci Vás soud žádá, abyste ve lhůtě do 10 dnů od doručení této výzvy zaslala řádně vyplnění přiložený formulář ‚Prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků.‘ Uvedené tvrzené skutečnosti je potřeba také doložit. Nebude-li výzvě soudu ve stanovené lhůtě vyhověno, bude mít soud za to, že splnění zákonných podmínek pro osvobození od soudních poplatků nebylo prokázáno a žádost bude zamítnuta.“* Součástí zaslání formuláře pak bylo následující prohlášení: *„Prohlašuji, že údaje, které jsem uvedl/a, jsou pravdivé a že jsem nezamlčel/a žádné okolnosti, které by mohly mít vliv na rozhodování soudu o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce.“* A konečně bylo jeho součástí též upozornění, dle nějž: *„Žadatel o osvobození od soudních poplatků tento dotazník řádně a úplně vyplní“.* Městský soud

tedy stěžovatelku řádně poučil, že musí své poměry popsat úplně a svá tvrzení též musí doložit.

[13] Stěžovatelka zaslala městskému soudu vyplněné prohlášení o majetkových poměrech. V něm a jejích dalších podáních tvrdí, že žije ve společné domácnosti se dvěma zletilými syny, kteří jsou na ní finančně závislí, a zároveň že ona sama je finančně závislá na nich. K tomu doložila své příjmy ze zaměstnání, kdy její průměrný výdělek za 3. čtvrtletí roku 2024 činil 9 088 Kč. Dále uvedla, že má příjmy z Úřadu práce České republiky ve výši 880 Kč měsíčně. Rovněž konstatovala, že příjmy dalších osob v domácnosti (jejích synů, pobírajících invalidní důchod) neuvede a nedoloží, protože by to bylo v rozporu s dobrými mravy. Označila taktéž věcné dary od Diecézní charity Brno, oblastní charita T., konkrétně 26 ks trvanlivých potravin a 12 ks drogerie. Stěžovatelka mezi své příjmy taktéž uvedla přeplatek u lékaře v nespecifikované a nedoložené výši (pravděpodobně předložená poštovní poukázka C, kterou bylo stěžovatelce poukázáno 141 Kč od MUDr. V.). Jiné příjmy stěžovatelka neoznačila ani nedoložila. Co se týče výdajové stránky, stěžovatelka uvedla platby za plyn, vodu, elektřinu, daně (200 Kč/měsíc), odvoz odpadu (550 Kč/rok), internet, kolky, léky, zdravotnické pomůcky a dietní jídlo. Dále uvedla, že nemá dluhy a půjčky u bank, úvěrových společností a právnických osob. Jako své věřitele stěžovatelka označila „fyzické osoby“, které však nijak blíže nekonkretizovala; neuvedla ani výši, důvod a splatnost dluhu, popř. výši měsíční splátky. Stěžovatelka dále doložila kopie podacích stvrzenek za období od 12. 9. 2024 do 2. 12. 2024, kterými poukázala částky v celkové výši 9 700 Kč, aniž by však blíže upřesnila, komu a za co částky poukazovala. Následnými podáními stěžovatelka doložila stvrzenku za odvoz odpadu za rok 2024 ve výši 550 Kč, dále podací stvrzenku na 32 000 Kč adresovanou městu K. (důvod poukazované částky neuveden), podací stvrzenky na částky 3 400 Kč a 3 500 Kč ve prospěch Innogy, podací stvrzenky na částky v rozmezí 7 000 až 8 400 Kč měsíčně SIPO, podací stvrzenky na částky 5 000 Kč a 3 500 Kč ve prospěch e.on, podací stvrzenky zpravidla ve výši 100 Kč až 300 Kč ve prospěch České advokátní komory, Městského soudu v Praze, Ústavního soudu, Kanceláře finančního arbitra, Úřadu práce ČR a ESLP (vše bez bližší specifikace, pokud jde o důvod platby). Dále stěžovatelka doložila účtenku z lékárny ze dne 10. 12. 2024 ve výši 1 423 Kč a rovněž 18 účtenek z online obchodu s potravinami rohlík.cz z období 1. 11. 2024 až 10. 12. 2024 v hodnotě 29 726 Kč celkem. Nakonec stěžovatelka jako výdaj uvedla nákup pračky, prodlužovacího kabelu, radiátoru, karimatky a 5 ks pytlů v celkové výši 7 415 Kč, což doložila fakturou ze dne 23. 11. 2024.

[14] Nejvyšší správní soud souhlasí s městským soudem, že stěžovatelčina tvrzení týkající se jejích osobních, majetkových a výdělkových poměrů jsou neúplná a nevěrohodná. Výdaje stěžovatelky mnohonásobně převyšují její tvrzené příjmy a stěžovatelka uvedený rozdíl nikterak nevysvětluje. Městský soud tak nemohl spolehlivě zjistit, jakým způsobem stěžovatelka hradí své životní náklady či jak pečuje o své dva zletilé syny. Městský soud přitom stěžovatelku poučil, že pokud své osobní, majetkové a výdělkové poměry řádně a úplně netvrdí a nedoloží, nebude jejím žádostem vyhověno.

[15] Nejvyšší správní soud pak ve stejné míře obecnosti, v jaké je tato námitka formulována v kasační stížnosti, dodává, že postup městského soudu nebyl v rozporu s dobrými mravy. Také Nejvyšší správní soud opakovaně vyslovil, že považuje pro posouzení podmínek pro osvobození od soudních poplatků žadatele za relevantní údaj o příjmech a výdajích „celé“ společné domácnosti: „Při prokazování finanční situace fyzických

pokračování

osob je totiž vhodné se volně inspirovat zákonem č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, který stanoví mechanismus výpočtu životního minima společně posuzovaných osob. Podle ustanovení § 4 odst. 1 písm. d) uvedeného zákona se společně pro účely určování životního minima posuzují i osoby, které společně užívají byt, s výjimkou osob, které prokážou, že spolu trvale nežijí a společně neuhrazují náklady na své potřeby“ (viz např. rozsudky ze dne 26. 3. 2015, č. j. 10 As 28/2015 - 21, ze dne 11. 7. 2018, č. j. 2 As 163/2018 - 24, či ze dne 10. 4. 2019, č. j. 1 As 355/2018 - 25). Není tedy excesivní či v rozporu s dobrými mravy, pokud městský soud pro posuzování majetkových poměrů stěžovatelky požadoval souhrn příjmů a výdajů všech osob žijících ve společné domácnosti, zvláště pokud stěžovatelka tvrdí, že jsou na sobě s jejími syny vzájemně (finančně) závislí. Je totiž zřejmé, že všichni hospodaří spolu a ze společných příjmů hradí společné výdaje; to za běžných okolností vede k „úsporám z rozsahu“ při hrazení výdajů na domácnost. Kdyby žili každý sám, jejich výdaje by byly s největší pravděpodobností jinak strukturovány.

[16] Na základě výše uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že městský soud posoudil projednávanou věc správně. Kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

[17] Nejvyšší správní soud nepřehlédl podání ze dne 30. 3. 2025 označené mimo jiné jako „námitka podjatosti“, v němž stěžovatelka upozorňuje na údajnou podjatost „správy státu České republiky“, pracovníků správy Nejvyššího správního soudu, minulého i současného předsedy soudu, kteří se na správě podílí, a mnoha dalších subjektů (mimo Nejvyšší správní soud). Všem vytýká zejména nesprávné provádění anonymizace, zveřejňování citlivých osobních údajů, nedostatky v přístupu ke zdravotně handicapovaným osobám, pochybení při doručování písemností (vyplňování poučení) či při vedení spisu.

[18] Nejvyšší správní soud neposoudil toto podání jako námitku podjatosti podle § 8 odst. 1 s. ř. s. Dle citovaného ustanovení platí, že [s]oudci jsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech. Dle odst. 2 téhož ustanovení platí, že [z] obdobných důvodů je vyloučena i jiná osoba, která se bezprostředně podílí na výkonu pravomoci soudu, (dále jen 'soudní osoba') a též tlumočník a znalec. Stěžovatelkou prezentované odůvodnění podjatosti se zcela míjí s důvody, které by bylo možné podřadit pod důvody podjatosti příslušných osob dle citovaného ustanovení. Pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že podle právní úpravy a konstantní judikatury důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech (viz § 8 odst. 1 s. ř. s. a usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 9. 2019 č. j. Nao 166/2019-28, ze dne 19. 11. 2019, č. j. Nao 206/2019-56, ze dne 28. 11. 2019, č. j. Nao 201/2019-39, či ze dne 30. 1. 2020, č. j. Nao 235/2019-41, atp.). Stěžovatelka navíc podávala u Nejvyššího správního soudu námitku podjatosti opakovaně. A například stran doručování písemností nebo postupu v jiných věcech jí bylo v usnesení ze dne 13. 10. 2021, č. j. Nao 213/2021-36, vysvětleno, že se nejedná o možný důvod podjatosti. Nejvyšší správní soud tedy nepovažoval za účelné stěžovatelku vyzývat k doplnění důvodů námitky podjatosti, neboť, krom výše uvedeného,

se jí prezentované důvody vůbec netýkaly senátu, o jehož složení byla v přípisu ze dne 19. 3. 2025, č. j. 3 As 30/2025 - 30, poučena, a na nějž reagovala. Zároveň je již z dřívějšíka seznámena s požadavkem na konkrétní uvedení důvodů námitky podjatosti. Námitka podjatosti tak v případě stěžovatelky v projednávané věci postrádá jakékoliv relevantní důvody.

[19] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1, větu první, s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., dle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatelka v soudním řízení úspěch neměla, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované v řízení nevznikly žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. dubna 2025

Mgr. Lenka Krupičková
předsedkyně senátu